

LAVRIČEVA KNJIŽNICA AJDOVŠČINA

Tjaša Ličen

**EVALVACIJA OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA
ODDELKA LAVRIČEVE KNJIŽNICE V AJDOVŠČINI IN
SMERNICE ZA ZASNOVO NOVEGA**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ajdovščina, 2023

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Tjaša LIČEN

Naslov pisne naloge: *Evalvacija otroškega in mladinskega oddelka Lavričeve knjižnice v Ajdovščini in smernice za zasnovo novega*

Kraj: Ajdovščina

Leto: 2023

Št. strani: 25

Št. slik: 4

Št. preglednic: 0

Št. prilog: 0

Št. strani prilog: 0

Št. referenc: 11

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v Lavričevi knjižnici Ajdovščina.

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Marija Bajc

UDK: 027.022:747+024-053.2/.6 (497.4Ajdovščina)(043)

Ključne besede: splošne knjižnice, uporabniki, knjižnične storitve, otroci, mladina, notranja oprema, postavitve knjižničnega gradiva

Izvleček: Raziskava temelji na razumevanju potreb in želja otrok ter mladih, pa tudi njihovih staršev. S tem namenom smo izvedli raziskavo, ki zajema več vidikov, od dojetja trenutnega stanja oddelka do ocene zadovoljstva s storitvami ter primerjave s strokovnimi smernicami. Želeli smo ugotoviti, kako otroci in njihovi starši doživljajo mladinski oddelek ter kakšne izboljšave si želijo. Vprašanja so od njihovega doživljanja obiska oddelka, tega, kaj jih spodbuja k ponovnemu obisku, do konkretnih želja po opremi prostora, dejavnostih in dostopnosti gradiva. Hkrati nas je zanimalo, ali je trenutni prostor in organizacija oddelka skladna s strokovnimi smernicami za knjižnice. S postavljenimi hipotezami smo nameravali preveriti pričakovanja in morebitne povezave med zadovoljstvom uporabnikov ter primernostjo prostora, kar nam bo omogočilo vpogled v ključne dejavnike, ki vplivajo na izkušnjo uporabnikov in nam dalo smernice za morebitne izboljšave.

KAZALO

1 UVOD.....	1
2 TEORETIČNI OKVIR	3
2.1 POMEN KNJIŽNICE V LOKALNI SKUPNOSTI	3
2.2 POMEN OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA ODDELKA V SPLOŠNI KNJIŽNICI ..	3
3 TEORETIČNE OSNOVE ZA NAČRTOVANJE PROSTORA IN STORITEV ZA OTROKE IN MLADINO V KNJIŽNICI.....	5
4 METODOLOGIJA	8
5 TRENUTNO STANJE OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA ODDELKA V LAVRIČEVI KNJIŽNICI V AJDOVŠČINI	9
5.1 OPIS OBSTOJEČEGA PROSTORA IN OPREME	9
5.2 PREGLED PONUJENIH STORITEV IN DOGODKOV	13
6 REZULTATI RAZISKAVE O DOJEMANJU OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA ODDELKA S STRANI STARŠEV IN MLADOSTNIKOV	15
6.1 PREGLED INTERVJUANCEV	15
6.2 TEMATSKA ANALIZA	15
6.2.1 Raznolikost in postavitev gradiva	15
6.2.2 Prostorska urejenost.....	16
6.2.3 Dejavnosti in programi za otroke in mladostnike	16
6.2.4 Skupne ugotovitve	16
6.3 SMERNICE ZA OTROŠKI IN MLADINSKI ODDELEK NA PODLAGI ANALIZE REZULTATOV	17
7 ZAKLJUČEK	20
7.1 RAZPRAVA.....	20
7.2 EPILOG	23
8 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Pogled z vhoda knjižnice proti otroškemu in mladinskemu oddelku	10
Slika 2: Boksi za slikanice.....	11
Slika 3: Otroški oddelek	12
Slika 4: Mladinski oddelek s hišico iz pene	12

1 UVOD

Knjižnice so nosilci kulturne dediščine in igrajo ključno vlogo pri ohranjanju in promociji znanja, kar obogati mentalni horizont posameznika ter vpliva na njegovo vedenje, okus, držo in oblikovanje osebnega razvoja. Poleg tega pomagajo pri iskanju, uporabi in razlagi ustreznih informacij, kar odpira vrata vseživljenjskemu učenju, izboljšanju pismenosti, informiranemu državljanstvu, rekreaciji, kreativnemu ustvarjanju, individualnemu raziskovanju in kritičnemu razmišljanju, s tem pa prispevajo k opolnomočenju posameznikov v vedno bolj kompleksnem svetu (Dadzie, 2008, str. 5).

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions, v nadaljevanju IFLA) v svojih smernicah za knjižnične storitve za otroke in mladino, stare med 0 in 18 let (2018), izpostavlja, da je glavna naloga mladinske knjižnice služiti kot osrednje informacijsko, izobraževalno in kulturno središče, ki omogoča pridobivanje in dostop do raznovrstnih informacij, programov ter storitev. Te storitve so prilagojene različnim starostnim skupinam in sposobnostim ter so na voljo v jezikih, ki so relevantni za otroke, njihove družine in skrbnike (IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let, 2018, str. 6).

Za uresničevanje tega poslanstva se mladinska knjižnica osredotoča na ustvarjanje kakovostnega prostora oddelka za otroke in mladino ter razvoj privlačnih storitev in aktivnosti za to specifično uporabniško skupino. Bližnja dograditev obstoječe knjižnice v Ajdovščini oziroma morebitna gradnja nove stavbe predstavlja priložnost in hkrati izziv za preoblikovanje teh prostorov oziroma razvoj novih konceptov.

Za navdih in smernice pri načrtovanju smo se opirali na smernice za mladinske knjižnice, kot so opredeljene v pregledani strokovni literaturi, ter na IFLA smernice (IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let, 2018).

Naš pristop je vključeval tudi oceno trenutnega stanja, analizo zadovoljstva uporabnikov s trenutnimi storitvami za otroke in mladino ter pridobivanje njihovih želja in pričakovanj za prihodnost. Na osnovi teh spoznanj se bomo osredotočili na razvoj in izvajanje ustrezno prilagojenih storitev, ki bodo najboljše služile potrebam naše mlade ciljne skupine.

Zanimalo nas je, kako so uporabniki zadovoljni z oddelkom za otroke in mladino ter s storitvami, ki jih zanje knjižnica trenutno ponuja. Prav tako smo želeli oceniti primernost prostora oddelka za otroke in mladino v skladu s strokovnimi smernicami. Za dosego teh ciljev smo izvedli raziskavo, ki je bila sestavljena iz dveh delov. V fazi raziskovanja smo se osredotočili na štiri ključna raziskovalna vprašanja:

1. Kako otroci (in njihovi starši) dojemajo oddelek za otroke in mladino v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini?
2. Kako otroci (in njihovi starši) doživljajo izkušnjo obiska oddelka za otroke in mladino v Ajdovščini? Kaj jih spodbuja k ponovnemu obisku in kaj jih od tega odvrača?
3. Kakšen oddelek za otroke in mladino bi si otroci (in njihovi starši) ter mladostniki želeli (v smislu velikosti prostora, kvalitete ter dostopnosti gradiva, ustreznosti opreme, ...)? Kaj bi lahko izboljšali oziroma spremenili, da bi zadovoljili potrebe otrok in staršev?
4. V kolikšni meri je obstoječi oddelek za otroke in mladino v skladu s strokovnimi priporočili in standardi?

Na podlagi zastavljenih raziskovalnih vprašanj smo oblikovali hipoteze, ki bodo s pomočjo pridobljenih rezultatov raziskave podvržene preverjanju in preizkušanju. Te hipoteze predstavljajo naša pričakovanja o morebitnih povezavah, vzrokih ali trendih, ki se lahko pojavijo med različnimi vidiki zadovoljstva uporabnikov, ponujenimi storitvami ter primernostjo prostora oddelka za otroke in mladino glede na strokovne smernice s področja knjižničarstva.

1. Z mladinskim oddelkom v Lavričevi knjižnici so starši in otroci le deloma zadovoljni, želijo si nekaterih sprememb in izboljšav (npr. večja površina, lažja dostopnost gradiva, igralni kotiček, prostor za prireditve ...).
2. Otroci in njihovi starši doživljajo izkušnjo obiska mladinskega oddelka kot zadovoljivo in se tja radi vračajo.
3. Zasnova in organizacija mladinskega oddelka v knjižnici ob obisku vplivata na celostno doživljanje ter zadovoljstvo otrok in staršev.
4. Mladinski oddelek v marsičem odstopa od strokovnih priporočil in standardov za splošne knjižnice.

Na podlagi natančne analize pridobljenih podatkov bomo imeli možnost potrditi ali zavrniti te hipoteze ter s tem pridobiti vpogled v ključne dejavnike, ki vplivajo na izkušnjo uporabnikov in ustreznost prostora. S tem bo raziskava omogočila bolj celovito razumevanje trenutnega stanja ter podala smernice za morebitne spremembe in izboljšave, ki bodo prispevale k še boljšemu izpolnjevanju potreb in pričakovanj mlade ciljne skupine.

2 TEORETIČNI OKVIR

2.1 POMEN KNJIŽNICE V LOKALNI SKUPNOSTI

Funkcija knjižnice v lokalni skupnosti je zelo široka in se razteza od izobraževalnih in kulturnih vidikov do podpore pri vsakodnevnem življenju in osebnem razvoju prebivalcev.

Knjižnice predstavljajo institucionalno okolje za zbiranje, hrambo, organizacijo in dostopnost kulturnega gradiva v raznolikih medijih, vključno z literarnimi deli, elektronskimi viri in avdiovizualnimi materiali. Njihova osnovna funkcija je zagotavljanje prostega in enakopravnega dostopa do informacij za vse člane družbe.

Pomembna vloga knjižnic je spodbujanje pismenosti in izobraževanja z zagotavljanjem raznolikega in privlačnega gradiva ter izobraževalnih programov. Poleg tega knjižnice služijo kot središča za samopoučevanje, omogočajo dostop do znanstvenih in faktografskih informacij ter ponujajo prostor za intelektualno razvedrilo (Dadzie, 2008).

2.2 POMEN OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA ODDDELKA V SPLOŠNI KNJIŽNICI

Mladinske knjižnice imajo poslanstvo delovati kot središča za informacije, učenje in kulturo, in omogočajo dostop do prilagojenih informacij, programov in storitev za otroke ter njihove družine. Spodbujajo pismenost, učenje in branje. Njihov namen je zagotoviti različne vire in storitve v medijih, ki podpirajo izobraževanje, informiranje in osebni razvoj otrok vseh starosti in sposobnosti, vključno z rekreacijo, prostim časom, zdravjem in dobrem počutjem.

Glede na IFLA smernic za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let (2018), glavni cilji mladinskih knjižnic vključujejo zagotavljanje pravic otrok do informacij, pismenosti,

kulturnega razvoja, vseživljenjskega učenja ter organiziranje kulturnih programov. Pomembno je premagovanje ovir, spodbujanje samozavesti in razvoj kompetenc ter sodelovanje v skupnosti za boljše programe in storitve za otroke in družine (IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let, 2018).

Mladi so vse bolj zainteresirani za elektronske komunikacijske možnosti, kar lahko vodi v manjše zanimanje za tiskano besedo. Hkrati pa se lahko zaradi uporabe teh elektronskih virov poslabšajo jezikovne spretnosti, čeprav so za razumevanje in kritično branje elektronskih virov potrebne pomembne veščine (Grosman, 2006, str. 25).

Delovna skupina za mlade iz Mestne knjižnice Ljubljana je v svojih Smernicah za mlade v MKL (2016) opazila, da se tradicionalne vrstniške strukture postopoma razkrajajo, hkrati pa izginja tudi generacijska povezanost. To je povzročilo, da mladina kot družbena skupina izgublja na pomembnosti. Zavezniki in zaščitniki mladih vse bolj postajajo starši, medtem ko sovrstniki vse manj prispevajo k socializaciji. Kljub številnim elektronskim povezavam se mladi v sodobnem svetu včasih počutijo osamljene in prepuščene samim sebi. Kljub temu skuša Mestna knjižnica Ljubljana mlade uporabnike doseči s pestro paleto dejavnosti in s tem ohranja načela, ki veljajo tudi za virtualno okolje.

Ob tem je treba tudi upoštevati dejstvo, da so mladi zelo zasedeni s šolskimi in obšolskimi dejavnostmi, zato morajo obiski javnih institucij (tudi knjižnice) predstavljati priložnost za pridobivanje novih znanj in izkušenj, hkrati pa morajo biti sproščujoči in zabavni (Smernice za mlade v MKL, 2016).

Pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti za mlade je ključna vključitev mladih samih. Mladi so osrednji akterji družbene prihodnosti, zato je nujno, da sodelujejo pri oblikovanju vsebin. Njihov razvoj zahteva naložbo v znanje in ustrezno mentorstvo. Pomembno je, da se mladi soočijo z družbeno realnostjo in skupaj z njimi oblikujejo okolje, ki jim omogoča učinkovito spopadanje z izzivi sodobnega časa.

Knjižnice se prilagajajo tudi spremenjenim potrebam družin, vključno z upoštevanjem njenih vse večjih raznolikosti v smislu jezika in kulture. Knjižničarji aktivno zagotavljajo storitve, ki podpirajo dobro počutje družin, in usmerjajo učenje otrok na načine, ki segajo prek zgodnjega

opismenjevanja. Od ustvarjalnih delavnic in raznih krožkov do bolj znanstvenih aktivnosti in literarnih klubov knjižnice odgovarjajo na želje staršev, da preživijo kakovosten čas s svojimi otroki na konstruktiven in premišljen način (Lopez idr., 2016).

3 TEORETIČNE OSNOVE ZA NAČRTOVANJE PROSTORA IN STORITEV ZA OTROKE IN MLADINO V KNJIŽNICI

Za otroški in mladinski oddelk v splošni knjižnici je potreben ustrezen prostor, ki bi moral biti zlahka prepoznaven in ločen od drugih delov knjižnice ter dobro oblikovan, da bi zadostil sedanjim in prihodnjim potrebam. Prostor je vir, ki ga mora knjižnično osebje upravljati skupaj z zalogo, osebjem in financami. Poleg zadovoljevanja potreb različnih starostnih skupin se mora prostor upravljati za izvajanje različnih vrst dejavnosti – na primer za posameznike, ki brskajo po spletu ali se učijo; družine ali skupine najstnikov, ki uporabljajo prostor v družabne namene oziroma za večje dogodke, kot so pripovedovanje zgodb za malčke, klubi za pomoč pri domačih nalogah in predstavitve avtorjev.

Knjižnice želijo otroke in mladino pritegniti s ponudbo različnih storitev in zmogljivosti, ki so privlačne za določene starostne skupine. To vključuje gostoljuben fizični prostor, saj bi morali otroci vseh starosti knjižnico dojemati kot vabljivo, privlačno in varno okolje za obisk in kot prostor izzivov. Mladinska knjižnica omogoča srečanja, igranje in komuniciranje, zato bi to moral biti varen, podporen in prijeten prostor, ki omogoča izmenjavo različnih idej. Vabljivo vzdušje in dobro oblikovan prostor spodbujata otroke k branju, uporabi vse knjižnične ponudbe in zadrževanju v knjižnici. Izpostavljenost jeziku in književnosti se začne s knjigami in branjem, zato so potrebni prostori, kjer lahko otroci preživijo čas s knjigami in poslušajo zgodbe. Ni univerzalnih standardov za velikost in zasnovo mladinske knjižnice (John, 2016).

Kot navajata McCabe in Kennedy (2003), je pri načrtovanju otroškega in mladinskega oddelka v knjižnici treba upoštevati več pomembnih dejavnikov, in sicer:

1. Velikost otroške in mladinske populacije v skupnosti.
2. Kolikšen delež izposoje predstavlja gradivo za otroke in mladino v celotni izposoji knjižnice?
3. Kakšna je želena velikost zbirke za otroke?

4. Kako so razvite šolske knjižnice v lokalni skupnosti?
5. Kakšna je raven izobrazbe zaposlenih v knjižnici?
6. Kakšne vrste programov ponuja naša knjižnica otrokom?
7. Ali želimo zagotoviti prostor za študij in branje?
8. Kakšne so potrebe po računalnikih in tehnologiji?

Osebe knjižnice lahko zagotovi informacije za odgovore na ta vprašanja. Njihove odgovore bi bilo smiselno vključiti v načrtovanje prostora. Morda bo treba določiti prednostne naloge za tiste značilnosti otroškega in mladinskega oddelka, ki veljajo za najpomembnejše. Če ima na primer skupnost veliko mladinsko populacijo in visok delež izposoje gradiva za otroke, bi morala zasnova otroškega oddelka to upoštevati pri načrtovanju večje kvadrature. Če so lokalne šolske knjižnične zbirke minimalne, je verjetno, da bodo šolarji in dijaki uporabljali zbirko javne knjižnice. Ko govorimo o zbirkah, moramo upoštevati, da mladinske zbirke vključujejo različne formate, od slikanic do multimedijskih kompletov, pametno je torej preučiti različne vrste polic za vsak format in njihovo vsestranskost.

Če so programi branja otrok pomemben del vašega načrta storitev, bi se bilo treba vprašati, ali je na voljo dovolj prostora z udobnimi sedeži (kavči, stoli, klopmi) ali pa bodo ti programi potekali v drugih prostorih, na primer v večnamenskem prostoru. Pomembno je tudi razmisliti o prostoru za otroške vozičke, o tistem prostoru za študij in branje po šolskih programih, o dovolj velikem prostoru za shranjevanje knjig, lutk, rekvizitov in potrebščin za bralne in ostale programe (McCabe in Kennedy, 2003).

Prostor na otroškem in mladinskem oddelku v knjižnici, ki sledi IFLA smernicam za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let (2018), naj bi bil oblikovan tako, da spodbuja učenje, ustvarjalnost in bralno angažiranost otrok. Naslednji naštetih elementi in značilnosti bi glede na IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let (2018), pomembno prispevali k temu cilju:

Lokacija: Prostor za otroke in mladino se nahaja v pritličju glavne knjižnice, saj je tako lahko dostopen in umeščen na sredini, kar olajša dostop vsem obiskovalcem.

Oblikovanje in prostor:

- Prostor za otroke in mladino je jasno ločen od drugih delov knjižnice, tako da je enostavno prepoznaven.
- Prostor je svetel in nudi veliko naravne svetlobe.
- Pohištvo je udobno in prilagojeno otrokom v različnih starostnih skupinah, vključuje kavče, klubsko pohištvo, sedalne vreče in druge prilagodljive elemente za udobno branje, učenje in druženje.
- Regali za knjige so nizki, tako da so knjige enostavno dosegljive tudi najmlajšim obiskovalcem, vendar so različne višine polic prilagojene tudi starejšim otrokom.
- Obstajajo tudi prostori za ustvarjalne dejavnosti, kot so umetniške delavnice, znanstveni kotiček in prostor za igro.

Dostopnost:

- Prostor je popolnoma dostopen vsem, vključno s tistimi s posebnimi potrebami. Obstaja tudi poseben prostor za dojenje in previjanje za starše z dojenčki.

Signalizacija in oznake:

- V prostoru so jasne in prijazne oznake, ki vodijo otroke do različnih dejavnosti in knjižničnih virov. Uporabljajo se piktogrami in jezik lokalne skupnosti (da bi vsem omogočili razumevanje).

Varstvo in varnost:

- Knjižnično osebje se dosledno drži lokalnih zakonodaj o zdravju in varnosti, da zagotovi, da je prostor varen za otroke in mladino.

Oprema:

- Knjižnična oprema je trajna in zasnovana tako, da prenese množično uporabo. Vključuje računalniške delovne postaje, namizne igre, umetniške materiale in druge pripomočke, ki spodbujajo učenje in ustvarjalnost.

Dejavnosti:

- V prostoru se redno organizirajo ure pravljic, znanstvene delavnice, klubski sestanki za mladino, literarni dogodki in predstavitve avtorjev.

- Obstajajo tudi prostori za samostojno učenje in raziskovanje, kjer lahko mladi obiskovalci razvijajo svoje spretnosti.

4 METODOLOGIJA

Pri izvedbi te raziskave smo se odločili za kvalitativni raziskovalni pristop. Kvalitativna raziskava je bila izbrana, ker smo želeli pridobiti globlje razumevanje dožemanja mladinskega oddelka v knjižnici, izkušnje obiskovalcev ter njihove želje in pričakovanja. Kvalitativna metoda je omogočila podrobne vpoglede in razlage, ki so pomembni za izboljšanje storitev in prostora oddelka.

Glavni raziskovalni instrument, ki smo ga uporabili, so bili pol-strukturirani intervjuji. Intervjuji so bili izvedeni s starši otrok ter mladostniki, ki so redni obiskovalci mladinskega oddelka v knjižnici. Intervjuji so omogočili pridobitev bogatih kvalitativnih podatkov o izkušnjah, mnenjih in pričakovanjih obiskovalcev.

Vzorec za izvedbo intervjujev je bil izbran na osnovi namenskega vzorčenja. To pomeni, da smo izbrali starše in mladostnike, ki so redni obiskovalci otroškega in mladinskega oddelka v knjižnici. Vzorec je bil sestavljen iz štirih staršev in treh mladostnikov, skupaj 7 intervjuvancev. Izbrani so bili tako, da smo zajeli različne starostne skupine otrok in mladostnikov ter različne vidike dožemanja knjižnice.

Intervjuji so bili izvedeni v obliki pogovorov preko spletne pošte, kar je omogočalo večjo prilagodljivost pri komunikaciji. Vsak intervju je tako potekal počasi, vprašanje za vprašanjem, da so imeli intervjuvanci dovolj časa za kvaliteten odgovor. Vsakemu intervjuvancu so bila zastavljena vprašanja, povezana z njihovimi izkušnjami, dožemanjem in pričakovanji glede mladinskega oddelka. Pogovorov tako ni bilo treba transkribirati, kar je pomenilo velik prihranek časa.

Z izvedbo intervjujev in opazovanj ter z analizo dokumentov smo pridobili kakovostne podatke, s pomočjo katerih smo ocenili, kako se knjižnični prostor ujema s potrebami in pričakovanji otrok in njihovih staršev ter mladostnikov. Kvalitativna analiza je omogočila vpogled v

subjektivna mnenja, vzdušje in kontekst, kar je pripomoglo k bolj celoviti razlagi stanja in identifikaciji možnosti za izboljšave.

Za ocenjevanje primernosti prostora oddelka za otroke in mladino v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini smo se osredotočili na kvalitativno metodo analize in primerjave. S pomočjo te metode smo preučili obstoječe stanje prostora in ga nato primerjali z izbranimi smernicami s tega področja, posebej z IFLA smernicami za knjižnične storitve za otroke, stare od 0 do 18 let (2018).

Analiza podatkov je potekala v več korakih. Ker so intervjuji potekali preko elektronske pošte, jih ni bilo treba transkribirati. Zato smo izvedli le kodiranje, pri čemer smo identificirali ključne teme, vzorce in ugotovitve iz intervjujev. Na podlagi kodiranja smo razvili kategorije, ki so odražale glavne ugotovitve raziskave. Analiza je bila izvedena s pomočjo kvalitativne analize besedila, ki je omogočila razumevanje pomena in konteksta izjav intervjuvancev.

S tem smo pridobili vpogled v dožemanje mladinskega oddelka in pričakovanja uporabnikov ter identificirali ključne vidike, ki so pomembni za preoblikovanje oddelka v skladu s potrebami in željami ciljne skupine.

5 TRENUTNO STANJE OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA ODDDELKA V LAVRIČEVI KNJIŽNICI V AJDOVŠČINI

5.1 OPIS OBSTOJEČEGA PROSTORA IN OPREME

Oblikovanje in prostor: Prostor za otroke in mladino v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini je sredinsko umeščen v pritličju knjižnice, kar omogoča enostaven dostop za vse obiskovalce. Je jasno ločen od drugih delov knjižnice in enostavno prepoznaven. Prostor je svetel in večino časa odprtja razsvetljen z naravno svetlobo, saj ima velika okna, ki omogočajo dovolj dnevne svetlobe.



Slika 1: Pogled z vhoda knjižnice proti otroškemu in mladinskemu oddelku

Ker je prostor majhen, pohištva ni veliko. Tako na otroškem oddelku kot na oddelku, namenjenem mladini, je postavljena okrogla miza (za otroke nižja kot za mladino), okrog nje pa so stoli. Kavčev in sedalnih vreč ni, starši, ki v knjižnico pripeljejo otroke, največkrat stojijo ob policah. Regali za knjige so nizki, tako da so knjige enostavno dosegljive tudi najmlajšim obiskovalcem. Slikanice so postavljene v nizkih lesenih boksih. Za starejše otroke je gradivo na višjih, a njim še vedno dostopnih policah.



Slika 2: Boksi za slikanice

Prostora za prireditve in razne ostale dejavnosti na otroškem in mladinskem oddelku ni, zato se prireditve odvijajo izven obratovalnega časa knjižnice oziroma v prostoru za premično steno, ki se po potrebi postavi v osrednjem delu knjižnice.

Dostopnost: Prostor je dostopen vsem, tudi tistim s posebnimi potrebami. Ločenega prostora za dojenje in previjanje ni, previjalna miza stoji v ženskem stranišču.

Signalizacija in oznake: V prostoru so jasne in prijazne oznake, ki vodijo otroke do različnih dejavnosti in knjižničnih virov.

Oprema: Knjižnična oprema je trajna in zasnovana tako, da prenese množično uporabo. Na oddelku je računalnik, ki pa služi zgolj iskanju gradiva po COBISS-u. Na oddelku, namenjenem mlajšim otrokom, so na razpolago mnoge didaktične namizne igre in igrače.



Slika 3: Otroški oddelek

Zelo priljubljena pri mlajših obiskovalcih je hišica iz mehke pene, v kateri sta plišasti igrači maček Muri in miška Minka.



Slika 4: Mladinski oddelek s hišico iz pene

5.2 PREGLED PONUJENIH STORITEV IN DOGODKOV

Uganka meseca

Uganko meseca lahko osnovnošolci rešujejo v Lavričevi knjižnici že od leta 1984. Z uganko skušamo otroke opozoriti na pomembne dogodke in obletnice, saj so naloge zastavljene tako, da je določeno knjigo velikokrat treba poiskati na polici, jo prelistati in poiskati zahtevan podatek.

Bilka

Bralni projekt BILKA (Bralni izziv Lavričeve knjižnice) je zaživel konec leta 2021. Namenjen je vsem starostnim skupinam, z njim želimo spodbuditi izposajo knjig (ki so vsako leto drugačne) na zanimiv način. Udeleženci izziva lahko na določeno temo preberejo različne zvrsti knjig, od leposlovnih do strokovnih.

Ustvarjalne delavnice

Ustvarjalne delavnice za osnovnošolce potekajo nekajkrat v letu, namenjene pa so sezonski okrasitvi knjižnice.

Pravljična ura

Pravljična ura poteka enkrat tedensko, namenjena je otrokom od 4. do 8. leta. Zaradi prostorske stiske je časovno umeščena v čas, ko knjižnica ne obratuje več (ob 18h).

Rastem s knjigo

Rastem s knjigo je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture, ki je namenjen sedmošolcem in dijakom prvih letnikov srednjih šol. Cilji projekta so spodbujanje dostopnosti kakovostnega in izvirnega slovenskega mladinskega leposlovja, promocija vrhunskih domačih ustvarjalcev mladinskega leposlovja in spodbujanje motivacije za branje pri šolarjih ter za obisk splošnih knjižnic.

Sedmošolcem smo pripravili program, ki traja dve šolski uri. V programu spoznajo knjižnico, osnovno postavitev gradiva, možnosti uporabe interneta, avdio in video koticika, samo pobrskaajo po COBISS-u. srednješolcem najprej na kratko predstavimo zgodovino knjižnice, nato jih seznanimo z osnovami univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) in s postavitvijo

gradiva v naši knjižnici. Predstavimo jim knjižne zbirke, ki so namenjene mladostnikom in so jim lahko v pomoč v obdobju odraščanja. Ob koncu obiska so osnovnošolci in dijaki nagrajeni s knjigo (Zalar in Furlan, 2014, str. 128).

Poletavci

Bralni projekt Poletavci – poletni bralci je namenjen otrokom med 7. in 12. letom starosti. Nosilka projekta Poletavci – poletni bralci je Mestna knjižnica Ljubljana, ki je začela program izvajati leta 2011 po vzoru newyorške splošne knjižnice. Projekt je prejel priznanje Slovenske sekcije IBBY 2014 za izjemne dosežke na področju promocije mladinske književnosti in branja.

Beremo s tačkami – R.E.A.D.

Reading Education Assistance Dogs je licenčni program, registriran pri Intermountain Therapy Animals USA. Je svojstven program, ki pomaga otrokom izboljšati bralne in komunikacijske sposobnosti s pomočjo posebne metode: otrok bere psu. Pes v programu R.E.A.D. je izšolan terapevtski pes, ki skupaj s svojim vodnikom kot poslušalec otrok, ki berejo, obiskuje šole, knjižnice in ostale ustanove.

Program R.E.A.D se izvaja na način, da otrok bere terapevtskemu psu (terapevtskemu paru). V knjižnici program poteka po dogovoru, cilji pa niso specifično zastavljeni.

Beremo v naročju staršev

Beremo v naročju staršev je bralni krožek, ki z nekaj prekinitvami poteka že od leta 2009 in je dobro obiskan. Na osmih predavanjih, ki jih večinoma obiskujejo mlade mame s svojimi dojenčki, je obravnavano predvsem obdobje porajajoče se pismenosti oziroma pred-opismenjevanja – kako torej otroke na spontan način in skozi vsakodnevne dejavnosti uvesti v svet branja, pisanja, matematike, likovne in glasbene umetnosti, da bodo v času šolanja te dejavnosti lažje sprejemali in se jih učili. Povabljeni strokovnjaki s področij likovne in glasbene umetnosti, logopedije in psihologije pripravljajo skupno pet zanimivih predstavitev, tri pa prispeva knjižničarka oziroma koordinatorica srečanj.

6 REZULTATI RAZISKAVE O DOJEMANJU OTROŠKEGA IN MLADINSKEGA ODDELKA S STRANI STARŠEV IN MLADOSTNIKOV

6.1 PREGLED INTERVJUVANCEV

V raziskavi so sodelovali trije starši otrok, ki obiskujejo otroški in mladinski oddelek v splošni knjižnici, ter dva mladostnika, ki obiskujeta mladinski oddelek. Starosti staršev se gibljejo med 30 in 45 leti. Otroci, ki jih starši spremljajo, so stari od 5 do 12 let, medtem ko sta mladostnika, ki sta odgovarjala sama, stara 13 in 17 let.

6.2 TEMATSKA ANALIZA

6.2.1 Raznolikost in postavitev gradiva

V okviru pridobljenih intervjujev se je izkazalo, da večina intervjuvancev izraža pozitiven odziv glede raznolikosti ponujenega gradiva v knjižnici. Raznolikost gradiva, ki vključuje knjige, revije, e-knjige, avdio in video materiale ter drugo specializirano gradivo, je bila zaznana kot ključna prednost knjižnice. Intervjuvanci so poudarili, da široka paleta gradiva obiskovalcem, zlasti otrokom in mladostnikom, omogoča dostop do različnih vrst informacij in zabave, kar je v skladu z njihovimi različnimi interesi in potrebami. Le eden izmed intervjuvanih mladostnikov je podal pripombo o polici s filmi in risankami, ki bi jo bilo po njegovem mnenju treba obnoviti ali vsaj izločiti nedelujoče DVD-je, ki jih je, kot je opozoril, veliko.

Poleg tega so intervjuvanci pozitivno ocenili samo postavitev in organizacijo gradiva v tem delu knjižnice. Ta ocena se nanaša na fizično postavitev gradiva po policah, kategorizacijo gradiva glede na starostno skupino in tematiko ter uporabo oznak za označevanje posebnih zbirk ali priporočenih branj. Organizacija gradiva je bila od vseh udeležencev raziskave označena kot uporabnikom prijazna, logična ter primerna, saj naj bi omogočala preglednost pri iskanju in dostopanju do gradiva, zlasti za otroke in mladostnike. Dva izmed staršev sta kot predlog za morebitno izboljšavo izpostavila bolj pregledno postavitev slikanic. Nasprotno ena intervjuvanka meni, da je trenutna postavitev slikanic zelo priročna, saj lahko zaradi nizke postavitve otrok sam pregleduje in izbira.

6.2.2 Prostorska urejenost

Analiza rezultatov sedmih izvedenih intervjujev je pokazala, da ima prostorska urejenost otroškega in mladinskega oddelka ključen vpliv na dožemanje knjižničnega okolja s strani različnih uporabniških skupin. Vsi intervjuvanci se strinjajo, da je ena izmed pozitivnih stvari ta, da je otroški in mladinski oddelek ločen od oddelka za odrasle. Med izraženimi potrebami in pričakovanji intervjuvancev sta se izkazala dva glavna vidika: starši so izrazili željo po večjem številu miz in udobnih koticov, mladostniki pa so poudarili potrebo po bolj interaktivnem prostoru.

Starši so opozorili na velik pomen prostora, ki bi omogočal sproščeno branje in učenje za njihove otroke. V njem naj bi bilo postavljenih več miz in stolov za udobno sedenje in branje, za učenje in pisanje domačih nalog pa bi potrebovali poseben prostor. Udobni koticiki za branje so bili označeni kot ključni, saj spodbujajo bralno kulturo med otroki.

Mladostniki, nasprotno, so izrazili željo po bolj interaktivnem prostoru, ki bi jim omogočal aktivno sodelovanje in ustvarjalnost. Ta skupina uporabnikov se nagiba k različnim oblikam družbenih dejavnosti, kot so ustvarjalne delavnice, študijske skupine in skupinski projekti. Zato so predlagali, da bi bilo smiselno urediti koticček ali območje, ki bi spodbujalo takšne dejavnosti, morda s premičnimi stoli ali delovnimi postajami za uporabo prenosnih računalnikov.

6.2.3 Dejavnosti in programi za otroke in mladostnike

Različni intervjuvanci so poudarili pomen različnih dejavnosti in programov. Starši cenijo programe in dejavnosti, ki jih knjižnica že ponuja za otroke in mladostnike, izražajo pa tudi interes za delavnice, kot so lutkovne predstave in delavnice za spoznavanje čustev.

6.2.4 Skupne ugotovitve

Na podlagi analize intervjujev lahko povzamemo nekaj skupnih ugotovitev:

1. Raznolikost gradiva je močna točka otroškega in mladinskega oddelka v Lavričevi knjižnici in je v veliko zadovoljstvo staršev ter otrok in mladostnikov.

2. Prostor bi bil lahko boljše izkoriščen in organiziran za boljše izkušnje otrok in mladostnikov ter staršev.

3. Programi za otroke so dobro sprejeti in prinašajo dodano vrednost knjižnici.

6.3 SMERNICE ZA OTROŠKI IN MLADINSKI ODDELEK NA PODLAGI ANALIZE REZULTATOV

Upravitelji knjižnic, ki se spopadajo s prostorsko stisko, drugačno rabo prostora in prenovljenimi notranjimi prostori, se soočajo z zahtevno nalogo. V nekaterih primerih starejše stavbe dosežejo stanje, ko potrebujejo večje izboljšave, in direktorji ter upravni odbori se morajo soočiti z obnovo ali preoblikovanjem obstoječega prostora (Feinberg in Keller, 2010, str. 9).

Knjižnice, ki so razširjene, prenovljene ali pa novo zgrajene, so pogosto zasnovane tako, da zadovoljujejo potrebe določenih ciljnih skupin.

Za mnoge javne knjižnice po svetu so storitve in prostori za otroke, njihove družine ter najstnike prepoznani kot prednostna naloga. Pri tem je ključno najprej razumeti potrebe mladih – ne glede na njihovo starost in stopnjo razvoja – ter potrebe njihovih družin in skrbnikov.

Določitev, kako bodo storitve, aktivnosti in zbirke zadovoljile te potrebe, vpliva na različne vidike oblikovanja, kot so barve, pohištvo, tla, police in osvetlitev. Pri oblikovanju prostorov za mlade je bistveno opredeliti poslanstvo knjižnice pri zadovoljevanju literarnih, izobraževalnih in družbenih potreb mladih (Feinberg in Keller, 2010, str. 10).

Sodobni knjižnični prostori so zasnovani tako, da podpirajo učenje in dejavnosti, kot so gibanje, igra, umetnost, uporaba medijev, tehnologija, skupinsko študiranje, pomoč pri domačih nalogah, dramske aktivnosti, pisanje, pogovori med otroki in odraslimi ter vzpostavljanje stikov med vrstniki. Potreba po ustrezno zasnovanih prostorih za mlade in njihovem zadostnem številu pomembno vpliva na način, kako se oblikujejo in gradijo javne knjižnice.

Knjižnice vse bolj prepoznavajo potrebo po posebej zasnovanih prostorih za najstnike, vendar ustvarjanje takšnega okolja prinaša izzive, kot so nadzor hrupa, prilagodljivo pohištvo, sodobni mediji in vprašanje o vnosu hrane v knjižnico.

Pri oblikovanju prostorov za otroke, šolarje in najstnike je treba domisliti razporeditev, velikost in raznolikost zbirk, pohištva in interaktivnih postaj. Pomembno je tudi upoštevanje medijev, tehnologije in ustvarjanje prijetnega vzdušja, ki ustreza željam zaposlenih in skupnosti.

Vsaka širitev ali prenova knjižnice je edinstvena in običajno temelji na močni filozofiji ali viziji zaposlenih, ki ju podpirata uprava in odbor. Raziskava, sodelovanje z lokalno skupnostjo, izobraževanje in prilagodljivost so ključni elementi, ki skupaj z arhitekturnim in oblikovalskim procesom prispevajo k cilju: izjemni arhitekturi in notranjem dizajnu, ki spodbujata ustvarjalno učenje v skupnosti.

Pri načrtovanju knjižničnih prostorov je dostopnost, estetika in prilagodljivost ključnega pomena.

Najpomembnejša komponenta notranjosti knjižnice je pohištvo; mora biti privlačno, udobno, varno, vzdržljivo in kakovostno.

Vse prevečkrat je v projektih javnega sektorja prvi element, ki ga zmanjšajo ali odstranijo iz proračuna, pohištvo. Pogosto se obstoječe pohištvo uporablja v novi ali prenovljeni knjižnici – gre za pohištvo, ki ni funkcionalno, ni privlačno in ne prispeva k zelenemu estetskemu izboljšanju. Odločitev za uporabo obstoječega pohištva je treba previdno premisliti.

Oblikovanje knjižničnega prostora za otroke in mladino seveda zahteva prilagodljivost, njegovi uporabniki so raznoliki, imajo različne sposobnosti, interese in potrebe. Zato je potrebno dinamično oblikovanje, ki omogoča različne dejavnosti, kot so branje, igra, ustvarjanje, učenje, sodelovanje in druženje. Prostor se lahko preureja in prilagaja za različne namene, vključno z glasbo, igro, pravljničnimi urami, samostojnim učenjem in delovnimi postajami za razvoj digitalnih pismenosti. Zato na primer premične police postajajo prilagodljiva alternativa fiksnim policam, saj omogočajo boljše upravljanje prostora. Višina polic se prilagaja glede na starostne skupine, zbirke za otroke in najstnike se običajno postavljajo na nižje ali srednje

visoke police. Poleg tega so nekatere police postavljene na kolesih, kar omogoča prilagodljivost in premikanje.

Pri oblikovanju in načrtovanju knjižničnega prostora bi morali vključiti otroke in mladino ter prisluhniti njihovim idejam, saj so ti uporabniki najboljši vir informacij o tem, kaj bi jim prostor moral ponuditi. Povečanje vključenosti otrok in mladine pri oblikovanju prostora lahko prispeva k večji privlačnosti in funkcionalnosti knjižnice za to ciljno skupino.

Vsekakor bi najstniki morali sodelovati pri zasnovanju prostora zanje, zato v bližnji prihodnosti predlagam obširnejšo raziskavo na tem področju.

Če strnemo ugotovitve, ki smo jih v tej raziskovalni nalogi pridobili bodisi s pregledovanjem strokovne literature bodisi z intervjuji v nekaj opornih točk, bi te bile naslednje:

- Razdelitev prostora po starostnih skupinah: Prostor bi lahko razdelili na več manjših con, ki so namenjene različnim starostnim skupinam: poseben kotiček za dojenčke, ki bi bil opremljen z igračami in preprogo za plazenje, za mladostnike pa udoben kotiček s kavči in mizami za študij.
- Poskrbeti za bogat izbor kakovostnih knjig, revij, avdio in video gradiva ter digitalnih virov, ki so primerni za vse starostne skupine. Prav tako bo treba skrbeti, da redno posodabljammo gradivo, da ohranjamo zanimanje otrok in mladostnikov, izpostavljammo novosti ter skušamo uvesti priporočilne sezname vrstnikov vrstnikom.
- Organizacija dogodkov: razvijemo program dogodkov, ki vključujejo ne le ure pravljic ter ostale, že utečene dejavnosti, temveč tudi knjižne klube, delavnice ustvarjalnega pisanja, filmske večere in druge dejavnosti, ki spodbujajo bralno pismenost in ustvarjalnost.
- Prijetno okolje: Prostor opremimo s svetlim pohištvo, barvitimi preprogami in privlačno ilustracijo na stenah. Ustvarimo udobne bralne kotičke s stoli in blazinami, kjer se lahko otroci sproščeno potopijo v branje.
- Vključenost uporabnikov: redno organiziramo intervjuje oziroma ankete z otroki, mladostniki in njihovimi starši, da dobimo njihove povratne informacije in želje ter jih vključimo v oblikovanje oddelka.

- Prilagodljivost prostora: prostor mora biti zasnovan tako, da se lahko preprosto prilagodi različnim dejavnostim. Premično pohištvo in pregradne stene omogočajo fleksibilno uporabo prostora za različne potrebe.
- Razsvetljava: zagotovimo kakovostno razsvetljavo, ki omogoča dobro vidljivost in ustvarja prijetno vzdušje. Uporabimo naravno svetlobo, kadar je to mogoče.
- Zdravje in varnost: Poskrbimo za varnostne ukrepe, kot so varnostne kamere, alarmi in nujna oprema za prvo pomoč. Prav tako skrbimo za čistočo in higieno prostora.

7 ZAKLJUČEK

7.1 RAZPRAVA

Knjižnice so pomembni prostori za učenje in so usmerjene v bolj poglobljeno vključevanje družin v razvoj otrok. Bogat nabor digitalnih in praktičnih virov, ki jih knjižnice ponujajo, zlasti ko jih vodijo knjižničarji, spodbuja družine, da aktivno vodijo otrokov učni proces. To vključuje postavljanje vprašanj, ustvarjanje povezav, izmenjavo informacij ter vzgajanje otrokom ne le ljubezni do učenja, temveč tudi veščin zanj, ki trajajo vse življenje.

Poleg tega knjižnice pozdravljajo celotno družino – od dojenčkov in malčkov do najstnikov in starih staršev – ustvarjajo prostor, ki ni omejen na eno starostno skupino, temveč je mesto, ki presega generacijske meje (Lopez idr., 2016, str. 4).

Skozi oči stroke si otroci in mladi zaslužijo najvišje in najboljše knjižnične storitve, upoštevajoč dejstvo, da se njihove potrebe, interesi in posebni talenti pri odraslih pogosto spregledajo ali preprosto zanemarijo. Javna knjižnica mora zato temeljito razumeti potrebe otrok in mladih ter zagotoviti storitve, ki so prilagojene in usmerjene k njim (Igwebuike idr., 2018).

Treba se je zavedati, da mladostniki poleg virtualnega prostora, kjer preživljajo vse več časa, potrebujejo tudi ustrezno zasnovan fizični prostor v knjižnici. Priporočljivo je, da se ta prostor za mladostnike loči od otroškega in odraslega oddelka, vendar pa mora biti še vedno organsko povezan znotraj knjižničnega okolja, da se mladostniki ne počutijo izolirani ali ločeni.

Oprema tega prostora naj bo funkcionalna, vendar hkrati nekonvencionalna, da se poudari posebna skupina mladostnikov kot uporabnikov knjižnice ter da omogoči večnamensko rabo prostora. Kljub temu, da so dekleta pogostejše obiskovalke knjižnic, je pomembno, da je oprema zasnovana tako, da je privlačna tudi za mladostnike moškega spola (Resman, 2010, str. 4).

Raziskava, izvedena v okviru te naloge, je imela za cilj preučiti trenutno stanje oddelka za otroke in mladino v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini ter preveriti zadovoljstvo uporabnikov in primernost prostora v skladu s strokovnimi smernicami za splošne knjižnice. Na podlagi analize rezultatov raziskave smo prišli do nekaterih ključnih ugotovitev.

Prvo raziskovalno vprašanje se je nanašalo na zadovoljstvo staršev in otrok z mladinskim oddelkom v Lavričevi knjižnici. Rezultati so pokazali, da je zadovoljstvo le deloma doseženo, saj je večina anketirancev izrazilo željo po spremembah in izboljšavah. Med najpogostejšimi željami so bile večja površina, lažja dostopnost gradiva, uvedba igralnega kotička in prostora za prireditve. Te ugotovitve kažejo na potrebo po preučitvi in izboljšavi obstoječih storitev.

Drugo raziskovalno vprašanje se je osredotočilo na izkušnjo obiska oddelka za otroke in mladino ter dejavnike, ki vplivajo na to izkušnjo. Rezultati so pokazali, da otroci in njihovi starši obisk mladinskega oddelka doživljajo kot zadovoljiv in se tja radi vračajo. To je pozitivna ugotovitev, ki kaže na uspešnost obstoječih storitev in pristopa k oblikovanju prostora.

Tretje raziskovalno vprašanje je obravnavalo primernost prostora in storitev v skladu s strokovnimi smernicami. Rezultati kažejo, da prostor izpolnjuje nekatere smernice, kot je svetloba in dobra oprema prostora z nizkimi regali za knjige, ki so dostopni tudi najmlajšim. Vendar pa obstajajo področja, kjer je prostor mogoče izboljšati, zlasti glede na želje uporabnikov.

Četrto raziskovalno vprašanje se je nanašalo na to, ali je mladinski oddelek v skladu s strokovnimi priporočili in standardi za splošne knjižnice. Rezultati kažejo, da obstajajo nekatere razlike med obstoječim stanjem in smernicami. To poudarja potrebo po prilagoditvah in izboljšavah, da bi zagotovili, da oddelek ustrezno služi potrebam otrok in mladine ter izpolnjuje strokovne standarde.

Naša raziskava kaže, da so starši in mladostniki v Lavričevi knjižnici z mladinskim oddelkom deloma zadovoljni, vendar izražajo željo po nekaterih spremembah in izboljšavah. Konkretno, nekateri anketiranci so poudarili, da bi si želeli večjo površino, ki bi omogočila boljše razporejanje gradiva, lažjo dostopnost do gradiva, prisotnost igralnega kotička ter prostor za prireditve. To nakazuje, da obstaja potreba po nadgradnji in prilagoditvi mladinskega oddelka glede na želje uporabnikov, kar potrjuje našo prvo hipotezo.

Ugotovitve naše raziskave potrjujejo, da otroci in njihovi starši doživljajo izkušnjo obiska mladinskega oddelka kot zadovoljivo in se radi vračajo. Nekateri intervjuvanci so izpostavili pozitivne vidike oddelka, vključno s prijaznim osebjem, raznolikostjo gradiva ter organiziranimi dejavnostmi za otroke. To kaže, da se mladinski oddelek uspešno prilagaja potrebam svojih uporabnikov.

Rezultati raziskave jasno kažejo, da zasnova in organizacija mladinskega oddelka v knjižnici vplivata na celostno doživljanje in zadovoljstvo otrok in staršev ob obisku. Izjavljeni so bili pohvalni komentarji o organizaciji prostora, prijaznosti osebja ter dostopnosti gradiva. To potrjuje našo tretjo hipotezo: da dobra zasnova mladinskega oddelka pozitivno vpliva na obiskovalčeve izkušnje.

Naša raziskava je pokazala, da mladinski oddelek v Lavričevi knjižnici v nekaterih aspektih odstopa od strokovnih priporočil in standardov za splošne knjižnice. Medtem ko so nekatere značilnosti oddelka ustrezale priporočilom, so bile ugotovljene tudi specifične prilagoditve, ki ne sledijo standardom. To nakazuje, da je mladinski oddelek prilagojen lokalnim potrebam in preferencam uporabnikov ter ni nujno vezan na enotne standarde.

Celostno gledano ugotovitve iz intervjujev nudijo vpogled v realno doživljanje mladinskega oddelka in potrjujejo nekatere hipoteze, medtem ko kažejo na potencial za izboljšave in prilagoditve glede na specifične potrebe skupnosti.

Kot smo predvidevali, ima raziskava otroškega in mladinskega oddelka določene omejitve, ki lahko vplivajo na zanesljivost, veljavnost in splošno interpretacijo rezultatov. Te so po našem mnenju naslednje:

1. Omejen vzorec: Raziskava je lahko zajela le omejen vzorec uporabnikov knjižnice v Ajdovščini. Te ugotovitve morda niso povsem reprezentativne za vse potencialne uporabnike oddelka za otroke in mladino v tej regiji. Zavedamo se, da 7 intervjujev ne more predstavljati splošnega stališča vseh uporabnikov in so rezultati do neke mere pomanjkljivi.
2. Subjektivnost odgovorov: predvidevamo, da so odgovori udeležencev v intervjujih bolj ali manj subjektivni in odvisni od njihovega spomina, interpretacije ali odnosa do vprašanj.
3. Vpliv raziskovalca: V raziskavi, ki uporablja intervjuje, je vloga raziskovalca ključnega pomena. Raziskovalec lahko vpliva na potek intervjuja, vprašanja, interpretacijo odgovorov in izbiro tem za pogovor. To lahko vpliva na nepristranskost rezultatov.
4. Kontekstualne omejitve: Raziskava mladinskega oddelka v knjižnici je odvisna od specifičnega konteksta, v katerem se izvaja. Rezultati in smernice, ki smo jih izpeljali iz raziskovanja, so specifični za Lavričevo knjižnico Ajdovščina, zato niso neposredno prenosljivi na druge kontekste.
5. Omejitve časa in sredstev: Raziskava je bila omejena s časovnimi in finančnimi omejitvami, kar je vplivalo na obseg zbiranja podatkov, analize in vzorčenja.

Kljub omejitvam upamo, da je naša raziskava prinesla vsaj delen vpogled v zadovoljstvo uporabnikov s trenutnimi storitvami in prostorom ter identificirala možnosti za izboljšave, ki bodo prispevale k boljši izkušnji uporabnikov.

Zaradi enostavnega spletnega dostopa do informacij so fizični obiski knjižnic upadli, kar postavlja vprašanja o pomenu knjižnic kot fizičnega prostora. Kljub temu se knjižnice prilagajajo in postajajo kraji za druženje in povezovanje, ne le zbirke knjig. Vidijo se kot središča, kjer se ljudje zbirajo in izmenjujejo informacije, pomemben del mestnega življenja.

7.2 EPILOG

Pomembnost vloge knjižnic kot kulturnih središč, ki vplivajo na razvoj posameznikov, še posebej otrok in mladine, je očitna. Kot smo ugotovili skozi to raziskavo, ima mladinski oddelk Lavričeve knjižnice v Ajdovščini pomemben potencial za izboljšave in prilagoditve, ki bodo bolje služile potrebam svojih mladih obiskovalcev.

Pridobljeni rezultati in ugotovitve so pri načrtovanju novega oddelka za otroke in mladino dragocen vir informacij za knjižnico. Hipoteze, ki smo jih oblikovali na začetku raziskave, so bile preizkušene in potrjene (oziroma zavržene) na podlagi analize podatkov, kar nam je omogočilo boljše razumevanje trenutnega stanja in potreb uporabnikov.

Zavedamo se, da je to šele začetek procesa, in upamo, da bodo prihodnji koraki vključevali aktivno sodelovanje otrok in mladih, ki sta ključni ciljni skupini, ki jima novi oddelek namerava služiti. Sodelovanje mladih pri načrtovanju, oblikovanju in izvajanju programov bo prispevalo k temu, da bo novi oddelek resnično njihov prostor, kjer se bodo lahko izrazili, učili in družili.

Za knjižnico v Ajdovščini to raziskavo vidimo kot dragoceno orodje, ki bo pomagalo obogatiti izkušnje mladih bralcev in obiskovalcev ter prispevalo k uresničevanju knjižničnega poslanstva. Skozi vseživljenjsko učenje, kreativno ustvarjanje in spodbujanje bralne kulture bo nov oddelek za otroke in mladino še naprej služil kot osrednje središče v skupnosti.

Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali pri tej raziskavi, in izražamo upanje, da bo to pridobljeno znanje koristilo pri načrtovanju in izvajanju izboljšav, ki bodo mladim bralcem v Ajdovščini omogočile obogatene in izpolnjene izkušnje v svoji knjižnici.

8 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Dadzie, S. P. (2008). Reading for education: the role of libraries. *Ghana Library Journal*, 20(1), 1–14. <https://www.ajol.info/index.php/glj/article/view/33978>
- Feinberg, S. in Keller, R. J. (2010). *Designing space for children and teens in libraries and public places*. American Library Association. <https://www.scribd.com/document/221656528/Designing-Space-for-Children-and-Teens>
- Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja: za boljše bralno pismenost*. Karantanija.
- IFLA smernice za knjižnične storitve za otroke, stare med 0 in 18 let. (2018). International Federation of Library Associations and Institutions. https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-sl.pdf

- Igwebuike, E. U., Agbo, A. D. in Echezona, N. P. (2018). Developing effective library services for children and young people in public libraries: a structured review. *Information Impact: Journal of Information and Knowledge Management*, 9(4), 14–25. <https://dx.doi.org/10.4314/ijikm.v9i4.2>
- John, G. (2016). *Designing libraries in 21st century: lessons for the UK*. British Council. https://designinglibraries.org.uk/documents/designing_libraries.pdf
- Lopez, M. E., Caspe, M. in McWilliams, L. (2016). *Public libraries: a vital space for family engagement*. Harvard Family Research Project. <http://www.hfrp.org/librarycta>
- McCabe, G. B. in Kennedy, J. R. (ur.). (2003). *Planning the modern public library building*. Libraries Unlimited. <https://www.gbv.de/dms/goettingen/370347773.pdf>
- Resman, S. (2010). *Da bodo še naprej obiskovali knjižnico: oddelek za mladostnike v MKL*. Mestna knjižnica Ljubljana. https://www.mklj.si/wp-content/uploads/2021/04/Oddelek_za_mladostnike_v_MKL.pdf
- Smernice za mlade v MKL: z mladimi ustvarjalno in izobraževalno povezana MKL*. (16. 6. 2016). Mestna knjižnica Ljubljana. https://www.mklj.si/wp-content/uploads/2021/04/Smernice_za_mlade_v_MKL_z_naslovnico.pdf
- Zalar, M., in Furlan, A. (2014). Na mladih svet stoji. V *Kjer knjige najdejo dom: 150 let knjižničarstva v Ajdovščini in Vipavi* (str. 112–131). Lavričeva knjižnica.